

»SNG Nova Gorica je drugačna zgodba, zame posebna«

Neda Rusjan Bric, igralka V **novogoriško gledališče** prihaja za direktorico dolgoletna članica Slovenskega mladinskega gledališča

Neda Rusjan Bric je igralka, režiserka in pisateljica. Zdaj bo tudi direktorica gledališča. V začetku zgolj vršilka dolžnosti, se bo pa potegovala tudi za redni petletni mandat v **SNG Nova Gorica**.

PETER RAK

Primorka, ki je že nekaj desetletij Ljubljancanka, bo tako spet Primorka. »V Ljubljani živim že vse odraslo življenje, tako da tudi to mesto dojemam kot svoj dom, vendar sem vsebino za projekte vedno jemala iz svojih primorskih korenin. To področje poznam, čutim ga drugače, kot ga čuti nekdo, ki ni tukaj doma. Prav ta zgodovina, ki se še danes odraža na vseh področjih življenja na Goriškem, se mi zdi vrednota in naša posebnost. Meja in življenje ob njej, povezovanje s soslednjim narodom in slovensko zamejsko skupnostjo, razkrivanje, razumevanje naše skupne in večkrat boleče zgodovine nam lahko pomagajo k boljšemu sožitju in kakovostnejšemu bivanju na obeh straneh meje. Gledališče in umetnost nasploh vidim kot ključni element pri tem združevanju. Moja želja je, da bi posegli v odnose med obema mestoma in jih izboljšali tako, da bi se spremembe dejansko odražale v vsakdanjem življenju. Danes nas, žal, povezujejo bolj trgovinski centri kot kulturne prireditve, ampak tudi tu se stvari morajo spremeniti,« pravi pred nastopom funkcije.

Nekoč ste dejali, da se vam zdi vtikanje v tuja življenja neetično, kot direktorica pa boste verjetno tudi na tovrstnih preizkušnjah?

Ne vem, ali sem res kdaj rekla kaj takšnega, vendar je naše delo v gledališču po definiciji 'vtikanje' v tuja življenja. Kot igralka, režiserka ali pisateljica to delam nenehno, vendar se poskušam držati lastnega pravila, da moram in si želim razumeti drugega, se vživeti v njegovo kožo in videti stvari z njegovega zornega kota. Tako lahko velikokrat stvari, ki so še tako nerazumljive ali nasprotno tvojemu pričanju, postanejo razumljive in sprejemljive. Pričrana sem, da to velja tudi za vodenje ekipe, tako za režijo kot vodenje kolektiva.

Napetosti v SNG Nova Gorica

Je očitno precej, ne nazadnje je Jožko Čuk za svoj odstop navedel 'neutemeljene in nekorektne pritiske s strani sveta zavoda', zaradi katerih ne more več opravljati svojega dela.

Napetosti v tem gledališču je bilo skozi vsa leta veliko. Vendar, kje pa jih ni? Odnosov med prejšnjim direktorjem in svetom zavoda ne bi rada komentirala, saj gre za prezapleteno področje in zadevajo predvsem člane sveta in direktorja samega. Ker pa seveda vplivajo na delo v gledališču, se bom morala spopasti tudi s tem, vendar se želim najprej seznaniti s člani sveta ter na novo oblikovati odnos. Svet res nadzoruje, a je hkrati direktorju v oporo, saj je njun cilj isti: dobro vodeno gledališče. Sodelovanje med obema je zato nujno in prepričana sem, da ga bomo vzpostavili.

Od desetega leta ste vedeli, da hočete biti igralka. Od kdaj – vprašanje je nekoliko ironično –, da si želite biti direktorica gledališča?

Eno so mladostne sanje, drugo pa, kam te življenje, tvoja dejanja in njihove posledice, pripelje. Mene je v nekem trenutku pripeljalo do tega, da sem pripravljena sprejeti izziv in postati direktorica gledališča. Podoben preskok sem naredila že večkrat, ko sem iz šepetalke postala igralka, iz igralka pa režiserka. Noben ni bil lahek, to vam zagotavljam, in ta, ki je pred mano, je še težji.

Vendar sem se po temeljitem premisleku odločila, da vložim vso energijo v novo področje dela, ki mi kot režiserki vseeno ni tako tuje. Nisem človek, ki bi se odrekal izzivom, samo prepričati se moram, ali so pravi zame. Če kljub strahu nisi včasih pripravljen izstopiti z območja znanega, ne moreš napredovati.

Vodstva slovenskih gledališč vse bolj prevzemajo igralci in režiserji,

takšen trend pa ima svoje dobre in slabe plati.

Mislim, da je uspešnost odvisna predvsem od posameznika, od vodje samega. Vendar bi si želela, da bi gledališča, pa tudi druge zavode, vodili ljudje, ki delo v njih poznajo, ga razumejo in ne nazadnje tudi ljubijo. Brez slednjega postane gledališče proizvodni obrat, podvržen zahtevam trga in materialistične logike, ki z umetnostjo nima zveze.

Z modrim vodenjem, ki seveda nujno vključuje dobro finančno in poslovno delovanje, bi morali

iz gledališč narediti materialno stabilne ustanove, ki pa vsebinsko ostajajo oaze umetnosti in kulture, v katerih vladajo zadeve duha, ne pa kapitala in dobičkov.

Že v uvodu sezone bo na repertoarju vaša predstava *Nora Gregor* – skriti kontinent spomina.

Precej polemik se sproža, ali naj se igralec in režiser ob prevzemu direktorskega mesta še naprej posveča lastni produkciji ali naj se umakne.

Produkcijo te predstave sem začela že pred več kot dvema letoma, ko še nisem vedela, da se bodo stvari razvile tako, kot so se. Mislim, da se bom, če bom izbrana za direktorico, gotovo začasno umaknila kot igralka in režiserka in bom svoje umetniške ambicije udeležila prek programa, z drugimi režiserji in avtorji. Vendar je, če je direktor umetniška osebnost, pravzaprav škoda, da bi v 'svojem' gledališču popolnoma prenehal avtorsko delo. V germanskih in drugih gledaliških sistemih je to prej pravilo kot izjema: vodja gledališča je izbran za to, da prek njega še okrepi svojo umetniško vizijo, ne pa opusti. O tem, kako bom ravnala, se bom odločala, ko bo čas za to, vsekakor pa v soglasju s sodelavci in svetom zavoda.

V tej sezoni lahko nastopate v štirih predstavah Slovenskega mladinskega gledališča (SMG).

Kako boste uskladjili obveznosti?

Za zdaj bom seveda še igrala svoje vloge v teh predstavah, če bom izbrana za petletni mandat direktorice, pa bomo to gotovo morali na novo premisliti. Življenjska doba predstav se slej ko prej izteče sama po sebi, vendar so prav predstave v SMG ponavadi dolgo živeče in me bodo zato v kateri verjetno morali nadomestiti z drugo igralko.

Za vaše projekte je značilna reaktualizacija zgodovinskih

osebnosti in fenomenov, kot so aleksandrinke, brata Rusjan, Gregorčič, zdaj Nora Gregor; kako je s slovensko 'mitologijo' oziroma zgodovinskim spominom, ki se zdi zelo kratek, skop in selektiven?

Zgodovinski spomin je povsod selektiven, ne le pri Slovencih. Kot vidimo, se tudi trendi, koga in česa se je 'treba' spominjati, nenehno spreminjajo. V svojih predstavah

iščem univerzalnost. In samo ta me zanima: intima, človeškost, vpliv okoliščin na posameznika in kako se ta odzove nanje. Ko odkrivam podobnosti in razlike v različnih zgodovinskih obdobjih, si odgovarjam na vprašanja sedanjosti, zakaj smo, kjer smo, in kam naj od tod gremo. Čeprav črpam iz primorskih korenin, ker jih pač najbolje poznam, moja vprašanja zadevajo slehernega človeka.

Največje preizkušnje sem doživljala na gostovanjih svojih del po svetu, ko sem opazovala, kako se nanje odziva občinstvo, kaj doživlja doma na Primorskem, nato v Ljubljani in po Sloveniji, potem pa na Kitajskem, v Egiptu ... kako se spreminjajo kod razumevanja problema in odzivi nanj. Ko vidim, da

predstava deluje na posameznika na tako različnih koncih sveta, lahko verjamem, da sem na pravi poti.

Repertoar SMG, v katerem ste odigrali veliko izjemnih vlog, je zelo udaren, politično aktualen in provokativen ter z mnogimi gostovanji tako rekoč mednarodna institucija. SNG Nova Gorica je – vsaj za zdaj – precej drugačna zgodba?

Da, **SNG Nova Gorica** je drugačna zgodba in prav zato zame posebna. Zagotovo bi si želela doseči vsaj del tega, kar v evropskem gledališkem prostoru pomeni SMG, tudi z novogoriškim gledališčem. Za tem, da je danes SMG resnično mednarodno prepoznavna institucija, je več kot dvajset let trdega dela vseh

in ponosna sem, da sem del tega procesa in da sem z našimi predstavami gostovala v več kot tridesetih državah sveta.

Vendar vidim razliko v poslanstvu obeh institucij; SMG je izrazito urbano in deluje poleg drugih gledališč v mestu, zato si lahko 'privošči' ekskluzivnost v smislu eksperimenta, modernosti in naravnosti na tujino, **SNG Nova Gorica** pa mora zadostiti celotnemu spektru okusov tukajšnjega občinstva. Vendar to ni razlog, da ne bi postalo vrhunsko ter doma in v tujini prepoznavno, zlasti ker je že po geografski legi povezano z obema kulturama na tem območju in ker že ima zgodovino odličnih predstav.

»Podoben preskok sem naredila že večkrat, ko sem iz šepetalke postala igralka, iz igralka pa režiserka.«